

ตำบลแม่สั่น

อำเภอศรีสาชนาลัย จังหวัดสุโขทัย

เรียนรู้ปรับเปลี่ยน รวมพลังสู้วิกฤตพายุ

สารบัญ

- ๐๖ สภาพแวดล้อม
- ๐๘ ความเป็นมา
- ๑๘ ก้าวเดินด้วยความปลอดภัย
- ๒๐ กลไกการขับเคลื่อน
- ๓๐ รูปธรรมความสำเร็จในพื้นที่
- ๔๐ แผนที่ความรู้
- ๔๒ ลดรายจ่าย = เพิ่มรายได้
- ๔๖ ภาคผนวก

นิยามความปลอดภัยของตำบลแม่สิน

“รู้ประมาณตนเอง ไม้มีความโลภ พอใจในสิ่งที่มืออยู่

มีความมานะ อดทน อดออม

รู้จักเสียดสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ แบ่งปัน

รู้จักใช้ทรัพยากรอย่างมีคุณค่าให้คงอยู่อย่างยั่งยืน”

โมเดลแม่สีน : สู่ความเป็นตำบลวิถีพอเพียง

บริบทชุมชน

กระบวนการ

เตรียมความพร้อม พัฒนา
ศักยภาพคณะกรรมการโครงการฯ

พัฒนากลุ่มครัวเรือน
กลุ่ม จุดเรียนรู้ ศูนย์เรียนรู้

ปฏิบัติการสร้างรูปธรรมวิถีพอเพียง

เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้/สรุปบทเรียน
เครือข่ายโซน

การจัดการความรู้

ผลลัพธ์เด่น
ที่เกิดขึ้น

สนับสนุน
งบประมาณ
การดำเนินงาน

ความรู้ทักษะ

การสนับสนุน

ทีมงาน
ภาคสนาม ปตท.

เครื่องมือ
(ECEN/บันทึก
ครัวเรือน)

กระบวนการ
การเรียนรู้

สภาพแวดล้อม

"แม่ฮิน" เป็นชื่อของลำน้ำ ตำบลแม่ฮิน คือ ตำบลที่มีลำน้ำแม่ฮินไหลผ่าน ตั้งอยู่บริเวณตอนเหนือของอำเภอศรีสวัสดิ์ ห่างจากจังหวัดสุโขทัยไปทางทิศเหนือประมาณ ๕๑ กิโลเมตร ห่างจากตัวอำเภอศรีสวัสดิ์ ๒๘ กิโลเมตร พื้นที่อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรจากพื้นที่ป่าและแหล่งน้ำ มีแม่น้ำยมเป็นแม่น้ำสายหลักของตำบล เป็นพื้นที่ที่มีขนาดกว้างใหญ่ คือ ๖๔๖.๘๐ ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ ๔๐๔,๒๕๐ ไร่ ลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่เป็นทั้งพื้นที่สูงหรือที่ดอน พื้นที่ราบ และพื้นที่ลุ่ม มีประชากร

ประมาณ ๑๒,๐๐๐ คน อาศัยอยู่แบบกระจายตัวตามพื้นที่ต่างๆ ใน ๒๕ หมู่บ้าน มีจำนวนครัวเรือนประมาณ ๔,๔๑๐ หลังคาเรือน บางส่วนเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ลื้อ

จากพื้นที่กว้างใหญ่ ความหลากหลายของสภาพพื้นที่ที่เป็นที่ดอน ที่ราบ และที่ลุ่ม จึงทำให้ประชากรประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก มีการทำสวนส้มเขียวหวานที่ปลูกกันแทบจะทุกหลังคาเรือน มีการทำไร่ข้าวโพด และมีพื้นที่ปลูกไม้ยืนต้น เช่น ไม้สัก และมีพืชไร่โดยปลูกกลางสาค เงาะ ทุเรียน ลองกอง ส้มโอ บ้างเล็กน้อย ส่วนการทำนา ปลูกพืชผักสวนครัว เลี้ยงสัตว์ เก็บของป่าและล่าสัตว์ป่า รวมทั้งการจับสัตว์น้ำบริเวณที่ลุ่มแม่น้ำและลำห้วย เน้นเพื่อใช้บริโภคในครัวเรือน 🌊

A photograph of a dirt path winding through a dense bamboo forest. Several people are walking along the path, moving away from the camera. The bamboo stalks are tall and thin, with green leaves. The ground is reddish-brown dirt.

ความเป็นมา

ด้วยทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างมากมายของตำบลแม่สิน ซึ่งถือเป็นพื้นฐานของการดำรงชีวิตของ
ผู้คนในตำบลมาตั้งแต่ในอดีตจึงเหมาะกับการทำเกษตรกรรมเป็นอย่างมากและเป็นแรงจูงใจให้คนในพื้นที่และ
คนต่างถิ่นที่เข้ามาตั้งรกรากทำอาชีพเกษตรกรรม ที่ก่อให้เกิดผลกระทบกับการปรับเปลี่ยนรูปแบบของ
การดำรงชีพและการใช้สอยทรัพยากรพื้นที่ป่าและลำน้ำ โดยมีช่วงเวลาที่เปลี่ยนแปลงสำคัญๆ ดังนี้

■ พัฒนาการตำบล

ก่อนปี พ.ศ. ๒๕๖๒

ยุคดำรงชีพด้วยการทำนา หางของป่า
และล่าสัตว์เพื่อบริโภคเป็นหลัก

จากฐานทรัพยากรที่สำคัญของพื้นที่ คือ ดิน น้ำ และป่า ในยุคนี้ชาวบ้านจึงยังคงเน้นการดำรงชีพด้วยการทำเกษตรกรรมควบคู่ไปกับการใช้ประโยชน์ทรัพยากรในพื้นที่เพื่อการดำรงชีพในระดับครัวเรือนเป็นหลัก คือ การทำนา ปลูกพืชไร่ หาปลาและจับสัตว์น้ำประเภทต่างๆ และใช้ประโยชน์จากป่าด้วยการล่าสัตว์ หางของป่าตามฤดูกาล มีบางส่วนที่เหลือจากการบริโภคจะเก็บไว้เพื่อขาย เช่น หอม กระเทียม และถั่วเหลือง รวมทั้งของป่าต่างๆ ที่สามารถสร้างรายได้เป็นอย่างดีในยุคนี้

พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๖๕

ยุคว่าด้วยการสัมปทานป่าไม้

ในยุคนี้มีบริษัทเข้ามาทำสัมปทานป่าในพื้นที่โดยการจ้างแรงงานในพื้นที่เป็นชาวบ้านเองด้วย ส่วนไม้ที่ถูกตัดไปเป็นไม้ขนาดใหญ่ที่สำคัญๆ จากป่า อาทิ มะค่า ประดู่ และสัก ถูกตัดเป็นจำนวนมากจนหมดลงเหลือแต่ไม้ขนาดเล็ก นอกจากนั้นยังมีการบุกรุกแผ้วถางที่ทำกินโดยชาวบ้านเอง การลักลอบตัดไม้จากนายทุนรายย่อยทั่วไปที่เป็นทั้งคนในพื้นที่และนอกพื้นที่ ส่งผลให้พื้นที่ป่าและลำน้ำมีการเปลี่ยนแปลงในเรื่องของระบบนิเวศ สัตว์ป่าที่เคยล่าเพื่อเป็นอาหารเริ่มหายไป หางของป่าได้ยากขึ้น พื้นที่เริ่มเผชิญกับสภาวะที่ค่อนข้างแห้งแล้งตามแม่น้ำและลำห้วย เกิดภาวะวิกฤติน้ำน้อยหรือน้ำแห้งในหน้าแล้งโดยเฉพาะในแม่น้ำยม

ปลาในแหล่งน้ำก็เริ่มลดลง ซึ่งแต่ก่อนมีความอุดมสมบูรณ์เป็นอย่างมาก ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการดำรงชีพของชาวบ้าน ทั้งในด้านครัวเรือนและในการทำเกษตรกรรมที่ต้องใช้น้ำเป็นหลัก ทั้งยังเกิดน้ำท่วมในหน้าฝนเพราะไม่มีพื้นที่ป่าคอยซับน้ำไว้ ทำให้บ้านเรือนและพื้นที่การเกษตรเสียหาย

สิ่งที่เกิดขึ้นภายหลังจากการเปิดป่าในยุคของการสัมปทานป่าไม้นั้น นอกจากจะนำมาซึ่งภาวะวิกฤติเกี่ยวกับป่าและน้ำแล้ว สิ่งหนึ่งที่เพิ่มขึ้นมาในช่วงเวลานี้ก็คือ ที่ดินทำกิน ซึ่งสิ่งนี้เป็นตัวแปรที่สำคัญของยุคต่อมา จึงเป็นเสมือนกลไกสำคัญที่หนุนให้การเข้ามาของพืชพาณิชย์มีความคล่องตัวขึ้น เนื่องจากพืชพาณิชย์กลุ่มนี้ต้องการใช้ที่ดินเป็นจำนวนมากในการลงทุนปลูก

พ.ศ. ๒๕๒๖-๒๕๕๐

ยุคการปลูกพืชเพื่อการพาณิชย์

หลังจากที่พื้นที่ป่าจำนวนมากถูกเปิดเพื่อการทำสัมปทาน ทำให้เกิดที่ดินว่างเปล่าจากป่าเสื่อมโทรมเป็นจำนวนมาก ชาวบ้านได้ใช้พื้นที่จากการเปิดป่านี้มาปลูกสัมปะเภทต่างๆ อาทิ ส้มเขียวหวานและส้มโอ ซึ่งเริ่มเข้ามาเป็นพืชเศรษฐกิจในพื้นที่ตั้งแต่ประมาณช่วงต้นของยุค และมีการปลูกข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ ในช่วงแรกๆ ของการเปิดป่าเพื่อปลูกส้มและข้าวโพดนั้น ที่ดินยังมีความสดใหม่และมีธาตุอาหารที่สมบูรณ์ สามารถสร้างผลผลิตให้กับชาวบ้านเป็นอย่างมาก แต่ต่อมา

เพียงไม่กี่ปีสภาพดินเริ่มเสื่อม ชาวบ้านหลายคนต้องกู้เงินจากแหล่งเงินทุนเพื่อลงทุนในเรื่องของการซื้อปุ๋ยและยา ประกอบกับชาวบ้านหันมาปลูกพืชเศรษฐกิจเหล่านี้กันจำนวนมาก ราคาผลผลิตที่เคยสูงก็กลับตกต่ำ หลายรายต้องหมดตัว เป็นหนี้ ในช่วงนี้ธนาคารและหน่วยงานรัฐเริ่มเข้ามาร่วมกันแก้ปัญหาให้กับชาวบ้าน มีการแนะนำการทำปุ๋ยหมัก (เพื่อลดต้นทุน) การทำบัญชีครัวเรือน การทำน้ายา อเนกประสงค์ และส่งเสริมให้ชาวบ้านปลูกพืชทดแทนอื่นๆ เช่น มะนาว และมะละกอฮอลแลนด์ เป็นต้น แม้การปลูกมะนาวและมะละกอจะดูเป็นทางออกที่ดี ทำให้ชาวบ้านมาลงทุนปลูกเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่ชาวบ้านยังคงเป็นหนี้สินเพราะยังต้องนำเงินมาลงทุนซื้อปุ๋ยและยาเพื่อดูแลและป้องกันศัตรูพืชอยู่ไม่น้อย

พ.ศ. ๒๕๕๑-๒๕๕๔

ยุคการหมุนเสริมเพื่อสู่วิถีพอเพียง

แม้ชาวบ้านในตำบลแม่สินยังคงดำรงชีพด้วยการปลูกข้าวเพื่อการบริโภคมาตั้งแต่ในอดีต มีการใช้ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการดำรงชีพ แต่ด้วยกระแสการปลูกพืชเพื่อการพาณิชย์ที่มีอย่างต่อเนื่อง ด้วยต้นทุนการปลูกที่ค่อนข้างสูง การพึ่งพาระบบนายทุนภายนอก การเพิ่มขนาดพื้นที่เพื่อให้ได้ผลผลิตในปริมาณที่มาก จึงทำให้ฐานทรัพยากรที่เคยเป็นฐานการดำรงชีพที่สำคัญทั้งป่าไม้และน้ำมีข้อจำกัดลดลงอย่างชัดเจน วิถีของชาวบ้านเปลี่ยนแปลงไปตามกลไกของระบบตลาดมากกว่าที่จะสามารถกำหนดได้ด้วยตนเอง ภาวะปัญหาวิกฤติเรื่องหนี้สินเริ่มผูกพันกับครอบครัวอย่างไม่มีวันจบสิ้น ด้วยความตระหนักถึงปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น จึงทำให้เกิดการรวมกลุ่มกันเพื่อช่วยกันคิดหาทางออกจากปัญหาฝ่าฟันวิกฤติต่างๆ จนกระทั่งได้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของโครงการรักษ์ป่า สร้างคน ๘๔ ตำบลวิถีพอเพียง เพื่อหมุนเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ผ่านแผนงาน หรือกิจกรรม การศึกษาคุณงาม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ปรับวิธีคิด และเปลี่ยนพฤติกรรม เพื่อย้อนกลับมาสู่แนวทางวิถีพอเพียงและสร้างความยั่งยืนให้กับพื้นที่ในระยะยาวต่อไป

■ กุณตำบล

จากพัฒนาการและความเป็นมาของตำบลแม่สิน สะท้อนให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงไปทั้งสถานะทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมงานพัฒนาต่อกัน เกิดเป็นต้นทุนที่สำคัญที่เป็นปัจจัยพื้นฐานของการหลอมรวมคนให้มาทำงานพัฒนาชุมชน

ทุนทรัพยากรธรรมชาติป่าไม้ขนาดใหญ่และแหล่งน้ำอุดมสมบูรณ์ ที่เหมาะสมกับการทำเกษตรกรรมและการจับสัตว์น้ำต่างๆ มีบทบาทเป็นแหล่งอาหารที่สำคัญของตำบลแม่สินมาตั้งแต่ในอดีต ทั้งในระดับครัวเรือนและภาคการเกษตร ซึ่งต่อมาได้เกิดปัญหาการลดลงของพื้นที่ป่าไม้ อันเนื่องมาจากการทำสัมปทาน การลักลอบค้าไม้ของนายทุน หรือการแผ้วถางป่าของชาวบ้าน ทำให้ป่าไม้ลดลงเป็นจำนวนมาก ก่อให้เกิดการตื่นตัวของชุมชนในเรื่องของการอนุรักษ์ป่า และต้องการเห็นป่ากลับมาสมบูรณ์อีกครั้ง จึงเกิดการรวมกลุ่มของชาวบ้านขึ้น อย่าง "คณะกรรมการป่าบ้านแม่ฮู้" ที่ถือว่าเป็นทุนผู้นำชุมชนเข้มแข็ง โดยมีทุนกลุ่มภาคีต่างๆ เข้ามาขับเคลื่อนงานอนุรักษ์ปกป้องพื้นที่ป่าต่างๆ เช่น โครงการอาสาสมัครสงครามโลกครั้งที่ ๑ (อสล.) ทหารของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ (ทหารเสือ

พระราชินี) ที่เข้ามาให้การอบรมราษฎรอาสาสมัครพิทักษ์ป่า (รสป.) การประชุมในนามของ "ป่าชุมชนภาคเหนือ" มี "ศูนย์แปก" เครือข่ายมูลนิธิสิทธิมนุษยชนชาติ เป็นต้น ซึ่งได้เกิดแกนนำขับเคลื่อนให้เกิดการดูแลจัดการป่าในตำบล มีการแบ่งเป็นพื้นที่ป่าชุมชน และเกิดความร่วมมือร่วมใจในการดูแลรักษา เป็นทุนความรู้ในการวิเคราะห์และรู้ตัวตนในเรื่องการจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรต่อไป

นอกจากนั้น ผลพวงจากการปลูกพืชเศรษฐกิจต่างๆ ของชาวบ้าน เช่น การปลูกส้ม ข้าวโพด มะนาว และมะละกอ เป็นต้น ทดแทนพื้นที่ป่าที่ถูกแผ้วถางไป แม้ในช่วงแรกจะมีรายได้ดี แต่ต่อมาชาวบ้านต้องเผชิญกับปัญหาสภาพดินเสื่อม การลงทุนกับต้นทุนการผลิตต่างๆ ที่สูง อย่างเช่น ปุ๋ยและยา ปัญหาราคาผลผลิตตกต่ำ ทำให้ต้องพึ่งแหล่งเงินทุน เกิดปัญหาหนี้สินตามมา ชาวบ้านในชุมชนเริ่มหาทางเพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ รวมทั้งมีธนาคารและหน่วยงานรัฐได้เข้ามาร่วมกันแก้ปัญหากับชาวบ้าน เช่น ให้ชาวบ้านทำปุ๋ยหมักเพื่อลดต้นทุน

การทำน้ายาอเนกประสงค์เพื่อใช้เอง และการทำบัญชีครัวเรือนเพื่อควบคุมรายรับ-รายจ่าย แม้จะไม่ค่อยประสบความสำเร็จเท่าไรนัก เนื่องจากขาดการติดตามและประเมินอย่างต่อเนื่อง แต่องค์ความรู้เหล่านี้คือสิ่งที่ยังคงอยู่ จึงถือว่าเป็นทุนเดิมงานครัวเรือนพอเพียงอาสาสู่ความพอเพียง ที่จะพัฒนาตนเองของชุมชนเพื่อความยั่งยืนของวิถีพอเพียง และเป็นต้นทุนเพื่อต่อยอดให้กับการขับเคลื่อนงานครัวเรือนพอเพียงอาสาของโครงการฯ ในปัจจุบัน 💧

ก้าวเดิน ด้วยความพอเพียง

ตำบลแม่สิน ได้เริ่มเข้าร่วมกับโครงการรักษป่า สร้างคน ๘๔ ตำบล วิถีพอเพียง ในช่วงของระยะที่ ๒ เมื่อปี พ.ศ.๒๕๕๖ ซึ่งการเข้าร่วมโครงการ มีที่มาจาก "ศูนย์แฝก" หรือศูนย์สาธิตและรณรงค์การใช้หญ้าแฝก ซึ่งศูนย์แฝกเป็นเครือข่ายของมูลนิธิกสิกรรมธรรมชาติ ศูนย์มาบเอื้องของ อาจารย์วิวัฒน์ ศัลยกำธร ที่เคลื่อนงานด้านเศรษฐกิจพอเพียงและทำหน้าที่ในการฝึกอบรมให้ความรู้ในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาแปลงสู่การปฏิบัติจริง ใช้เป็นหลักในการดำเนินงานในพื้นที่ซึ่งเกิดเป็นต้นทุนอันหนึ่งที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับทางโครงการ จึงได้เสนอชื่อตำบลแม่สิน เพื่อคัดเลือกเข้าร่วมงานกับโครงการฯ ทางแกนนำก็ได้รับเชิญให้เข้าร่วมฟังการชี้แจงรายละเอียดการดำเนินงาน เจาะลึก หลักคิด หลักการ และวิธีการดำเนินงานต่างๆ ของโครงการฯ ขณะที่เจ้าหน้าที่โครงการฯ ที่รับผิดชอบพื้นที่และที่ปรึกษาภาค ก็ได้ลงพื้นที่เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจถึงที่มา วัตถุประสงค์ ผลลัพธ์ เป้าหมายของโครงการฯ ให้กับผู้นำชุมชน แกนนำ และภาคีความร่วมมือต่างๆ ในพื้นที่จนได้รับคัดเลือกเข้าร่วมขับเคลื่อนสร้างตำบลวิถีพอเพียง 💧

■ กลไกการขับเคลื่อน

กลไกการขับเคลื่อนงานในตำบลแม่สลิ้น มีการจัดตั้งคณะกรรมการโครงการฯ โดยแบ่งบทบาทหน้าที่กำหนดออกมาเป็นสัดส่วนระหว่างท้องที่ ท้องถิ่น ภาคี แกนนำ ประชาชน ผู้รู้ ของฝ่ายผู้นำชุมชน (ท้องที่) จำนวน ๘ คน ฝ่ายบริหาร (ท้องถิ่น) จำนวน ๘ คน ฝ่ายภาคี (ตัวแทนหัวหน้าสถานศึกษา ตัวแทนหัวหน้าสถานีอนามัย) และแกนนำธรรมชาติ จำนวน ๒๑ คน และเนื่องจากในพื้นที่ตำบลแม่สลิ้นมีภาคีต่างๆ มากมายไม่สามารถที่จะเข้ามาร่วมเป็นคณะกรรมการโครงการฯ ได้ทั้งหมด ดังนั้น นอกเหนือจากคณะกรรมการโครงการฯ จำนวน ๓๓ คนแล้ว ก็ได้มีการแต่งตั้งที่ปรึกษาเพื่อทำหน้าที่ในการให้คำปรึกษาหารือให้กับคณะกรรมการโครงการฯ หรือเข้าร่วมประชุมเพื่อเสนอแนะแนวทางในการดำเนินงาน

ให้บรรลุเป้าหมาย ซึ่งคณะที่ปรึกษาประกอบไปด้วย นายกองค์การบริหารส่วนตำบลแม่สลิ้นที่ขอลถอนตัวจากการถูกเสนอชื่อเป็นคณะกรรมการโครงการฯ โดยบอกว่าไม่มีประสบการณ์ขอเรียนรู้ไปก่อน ผู้นำชุมชนและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลในส่วนที่เหลือ และผู้อำนวยการโรงเรียนและหัวหน้าสถานีอนามัยในส่วนที่เหลือ

แม้คณะกรรมการโครงการฯ ชุดนี้มีสัดส่วนมาจากท้องที่ ท้องถิ่น และแกนนำธรรมชาติ แต่ด้วยเงื่อนไขและข้อจำกัดต่างๆ ของพื้นที่ที่ชาวบ้านอยู่กระจัดกระจายไปตามพื้นที่อันกว้างขวาง แต่ละพื้นที่มีระยะทางที่ห่างไกลกัน การคมนาคมที่ยากลำบาก หรือการที่กรรมการมีหน้าที่ภารกิจส่วนตัว และหน้าที่ในหน่วยงานหลัก ทำให้คณะกรรมการโครงการฯ ชุดนี้ไม่สามารถที่จะเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างต่อเนื่อง ขาดการติดตามหนุนเสริมการประสานแผน แลกเปลี่ยนเรียนรู้และความเข้าใจที่แท้จริง ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงแทบจะไม่ได้เข้ามามีบทบาทในการบริหารโครงการฯ และกรรมการในสัดส่วนของท้องถิ่นเริ่มถอนตัวและไม่เข้ามาร่วมกันขับเคลื่อนงาน จนกระทั่งขึ้นปี พ.ศ.๒๕๕๓ คณะกรรมการโครงการฯ ที่ร่วมสนับสนุนงานเหลือเพียง ๒๐ คน ที่ยังคงให้ความร่วมมืออย่างต่อเนื่อง แต่ด้วยเงื่อนไขและข้อจำกัดของพื้นที่ดังกล่าว ทำให้

คณะกรรมการโครงการฯ ตำบลแม่สลิ

ประธานคณะกรรมการโครงการฯ
นายมนูญ คำบุญมา

คณะกรรมการฝ่าย
บริหารแผนงาน/กิจกรรม

นายณัฐอิทธิพร จุกกันทา
นายหวัง กาใจ

คณะกรรมการฝ่าย
การเงินและบัญชี

นายคำปัน ใจมิรักดิ์
นายเชาวรัตน์ เอี่ยมคำจันทร์
นายประกิจ ยุธยาทร

คณะกรรมการฝ่าย
ติดตามและประเมินผล

นายจำนงค์ นันทกมล
นายอดิพันธ์ สำเนียง

คณะกรรมการฝ่าย
จัดซื้อและจัดจ้าง

นายชวลิต รุ่งเรือง
นายเจริญศักดิ์ ทัศแก้ว

กำลังคนที่มีไม่เพียงพอ จึงได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบวิธีการเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้น มีการยกระดับครัวเรือนพอเพียงอาสาที่ปฏิบัติการจนเกิดเป็นรูปธรรมชัดเจน และเชิญคนต้นแบบที่มีความรู้จริงในเรื่องต่างๆ ซึ่งเป็นผู้ที่มีหลักคิด หลักปฏิบัติ สอดรับกับทิศทางและเป้าหมายของโครงการ ในแนวทางการพึ่งพาตนเอง และเชิญเข้ามาร่วมเป็นคณะกรรมการโครงการ เพื่อทดแทนส่วนที่ขาดหายไป เพื่อร่วมกันระดับประคอง ติดตาม สนับสนุนการปฏิบัติการที่ระดับครัวเรือน

โครงการฯ นอกจากจะเข้ามาต่อยอดในเรื่องการทำบัญชีครัวเรือนแล้ว ยังมีบทบาทสำคัญในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่สำคัญ คือ

๑. การวิเคราะห์ข้อมูล มีการประเมินและติดตามผลอย่างต่อเนื่อง ทำให้ครัวเรือนพอเพียงอาสาเริ่มนำข้อมูลมาวิเคราะห์และพูดคุยในระดับครัวเรือน ทำให้เห็นถึงภาพรวมของปัญหาเรื่องราวรับและรายจ่าย ที่มีผลทำให้เกิดภาวะของการเป็นหนี้สินของครอบครัว ซึ่งการทำบัญชีครัวเรือนนับได้ว่าเป็นเครื่องมือสำคัญที่มาช่วยสนับสนุนให้เกิดการวิเคราะห์ตนเอง ให้เห็นสถานะภายในครอบครัว นำไปสู่การหาแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตนเอง ครอบครัว และระดับชุมชน โดยมีกระบวนการในการฝึกอบรมอาสาสมัคร เพื่อทำหน้าที่เก็บข้อมูล

นำมาประมวลผล มีการจัดเวทีวิเคราะห์เพื่อให้เห็นความเปลี่ยนแปลงของการลดรายจ่าย สามารถนำมาใช้เป็นส่วนหนึ่งของต้นทุนในการจัดทำแผนตำบลวิถีพอเพียง สร้างแรงจูงใจและโน้มน้าวให้ครัวเรือนอื่นทำตามบ้าง

๒. การสร้างกลไก การประเมิน และติดตามครัวเรือนพอเพียงอาสา การมีทุนเดิมเรื่องครัวเรือนพอเพียงอาสาอยู่แล้ว เมื่อโครงการฯ เข้ามาหนุนเสริมจึงทำให้งานครัวเรือนพอเพียงอาสาเกิดรูปธรรมที่ชัดเจนขึ้น ทำให้เกิดกระบวนการคัดสรรครัวเรือนพอเพียงอาสาเพื่อเป็นแบบอย่างให้แก่บุคคลอื่นได้เห็น เช่น มีการบันทึกบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ มีการปลูกอยู่ปลูกกินในครัวเรือน มีความ

เสียสละเพื่อส่วนรวม เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน ไม่ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุข ไม่มีหนี้สินล้นพ้นตัว เมื่อได้มีการลงพื้นที่ติดตาม ประเมินผลในระดับครอบครัว กลไกที่ทำหน้าที่ติดตามก็จะใช้เกณฑ์ดังกล่าวในการวัดการเปลี่ยนแปลงของแต่ละครัวเรือน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการหนุนเสริมในระยะต่อไป ผลที่เห็นเป็นรูปธรรมชัดเจนก็คือ กลไกของครัวเรือนพอเพียงอสามีความเข้มแข็งมากขึ้น ส่วนหนึ่งยังสามารถยกระดับตนเองขึ้นไปทำงาน

๔. การจัดระดับครัวเรือนพอเพียงอสา และสนับสนุนกิจกรรมในครัวเรือน การไปดูงานตามสถานที่ต่างๆ เพื่อเป็นแรงกระตุ้นให้ครัวเรือนพอเพียงอสาต้องการเปลี่ยนแปลงตนเองไปสู่การดำรงชีพอย่างพอเพียงขึ้น จึงผลักดันให้เกิดกิจกรรมการจัดระดับครัวเรือนพอเพียงอสาเพื่อการสนับสนุนงบประมาณสำหรับปฏิบัติการในครัวเรือน ส่วนหนึ่งเป็นวิธีการที่ต้องการกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจ และให้กำลังใจแก่ครัวเรือนพอเพียงอสาที่มีการทำกิจกรรมที่มีแนวทางในการพึ่งพาตนเองและช่วยเหลือแบ่งปัน

ในฐานะคณะกรรมการโครงการฯ ได้อีกด้วย

๕. การหนุนเสริมกิจกรรมสู่ความพอเพียง โดยให้ไปศึกษาดูงานเพื่อการเรียนรู้เรื่องหลักการดำเนินชีวิตตามแบบวิถีพอเพียง ทั้งเรื่องการออคอม การทำเกษตร

แบบผสมผสาน ซึ่งการหนุนเสริมในลักษณะนี้เป็นการเรียนรู้ผลสำเร็จที่เป็นรูปธรรมชัดเจน ที่มีส่วนช่วยจุดประกายให้เกิดความฮึกเหิม เกิดความอยากที่จะทำเป็นแบบอย่างของความพอเพียง และสร้างรูปธรรมความสำเร็จในพื้นที่ด้วยการเรียนรู้และปฏิบัติการภายใต้กิจกรรมต่างๆ เช่น การทำเตาเผาถ่าน ๒๐๐ ลิตร การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ การพัฒนาทักษะอาชีพต่างๆ เพื่อเสริมรายได้ อาทิ ปลูกอยู่ปลูกกิน ทำไม้กวาด การคัดแยกขยะเพื่อจำหน่าย เป็นต้น

๕. รูปธรรมการปรับเปลี่ยนภายใต้งานพัฒนาครัวเรือนพอเพียงอสา รูปธรรมความสำเร็จที่สำคัญของงานครัวเรือนพอเพียงอสา คือ มีคนสนใจเข้าร่วมเป็นครัวเรือนพอเพียงอสาจำนวนมากขึ้น มีครัวเรือนพอเพียงอสาจำนวน ๘ คน ที่ยกระดับไปเป็นคณะกรรมการโครงการฯ ซึ่งถือเป็นกระบวนการสำคัญส่วนหนึ่งของ "การสร้างคน" โดยมีบทบาทเป็นแกนนำในการทำงาน เพื่อพัฒนาแผนให้สนองต่อความต้องการของครัวเรือนพอเพียงอสาได้อย่างแท้จริง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของครัวเรือนพอเพียงอสา ที่มาให้ความสำคัญกับการบันทึกบัญชีครัวเรือน การปลูกอยู่ปลูกกิน การรู้จักเลี้ยงสัตว์ไว้บริโภคภายในครัวเรือน รู้จักผลิตน้ำยาอเนกประสงค์ใช้กันเองในครัวเรือน หรือรวมกันเป็นกลุ่มผลิตแล้วแบ่งปันกันไปใช้เมื่อหมดก็รวมกันทำใหม่ เป็นวิธีที่มีให้เห็นอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งโครงการฯ ยังได้หนุนเสริมให้เกิดการเรียนรู้ทั้งการเรียนรู้กันเองภายในระหว่างคณะกรรมการโครงการฯ ครัวเรือนพอเพียงอสา และคนต้นแบบ รวมทั้งการเรียนรู้จากภายนอก จากการไปศึกษาดูงานต่างๆ เพื่อให้เกิดแรงบันดาลใจในการที่จะขยายผลในพื้นที่ของตนเอง

ทีมงานภาคสนาม ปตท.

ทีมงานภาคสนาม ปตท. เป็นเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานให้กับโครงการฯ ที่พยายามเข้าถึงพื้นที่อันกว้างขวางและห่างไกล เพื่อสร้างการเรียนรู้ร่วมกับชุมชนอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่อง ดังนี้

เจ้าหน้าที่ประจำภาค มีบทบาทในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับบุคลากร คณะทำงานและกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมกิจกรรมกับทางโครงการฯ อาทิ คนต้นแบบ ครั้วเรือนพอเพียงอาสา และร่วมในกระบวนการคิดวิเคราะห์และจัดทำแผนตำบลวิถีพอเพียงร่วมกับชุมชน ช่วยผลักดันให้ชุมชนเกิดการตื่นตัวและกระตือรือร้นในการที่จะร่วมกันดำเนินงานตามแผนให้บรรลุเป้าหมาย และเพื่อการสังสรรค์ความรู้ของชุมชนผ่านการปฏิบัติจริงในพื้นที่ รวมถึงการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการที่จะเอาออกมาใช้ประโยชน์ทั้งตัวชุมชนเองและภายนอกชุมชน ทำหน้าที่ในการเป็นตัวกลางในการเชื่อมประสานการทำงานระหว่างพื้นที่กับโครงการฯ หรือระหว่างพื้นที่กับภาคีต่างๆ เพื่อสร้างเครือข่ายการเรียนรู้วิถีพอเพียงทั้งระหว่างตำบลที่เข้าร่วมโครงการฯ หรือระหว่างองค์กร หน่วยงาน ภาคีภายนอกต่างๆ ที่มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ

เจ้าหน้าที่ประจำตำบล มีบทบาทมากในการผลักดันให้เกิดการปฏิบัติการเพื่อสร้างการเรียนรู้ผ่านแผนตำบลวิถีพอเพียง เป็นตัวหลักในการขับเคลื่อนงาน โดยมีการหนุนเสริมจากเจ้าหน้าที่ประจำภาคที่ร่วมจัดทำแผนการเรียนรู้ เป็นผู้ชี้แจงเผยแพร่ข้อมูล และสร้างความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของโครงการฯ เป็นตัวแทนตำบลในการประสานงาน นำส่งข้อมูลให้แก่ผู้เกี่ยวข้องในโครงการฯ เพื่อให้เกิดกิจกรรมตามแผน และจัดทำรายงานผลการดำเนินงานแผนงาน/กิจกรรมในพื้นที่ ประเมินปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน รวมทั้งติดตามผลการดำเนินงานในตำบล เพื่อแจ้งให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ ทั้งนี้เพื่อสร้างรูปธรรมความสำเร็จให้เกิดขึ้นส่วนหนึ่งเพื่อโครงการฯ และอีกส่วนหนึ่งเพื่อใช้เป็นกรณีศึกษาและขยายผลในระดับตำบลต่อไป 💧

■ รูปธรรมความสำเร็จในพื้นที่ การจัดการป่าบ้านแม่ฮู้

สืบเนื่องมาจากการทำสัมปทานป่าไม้ ซึ่งล้วนเป็นไม้ขนาดใหญ่ ได้แก่ สัก ไม้ประดู่ ไม้แดง และไม้มะค่า เป็นต้น รวมทั้งมีการลักลอบตัดไม้ และมีผลพวงจากการปลูกพืชเชิงพาณิชย์ เช่น ปลูกข้าวโพด และทำไร่สั้มน เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้พื้นที่ป่าลดลงจำนวนมาก แหล่งน้ำแห้งขอด เกิดผลกระทบต่อการค้ารังสีพของชาวตำบลแม่ฮินโดยตรงทั้งครัวเรือนและการทำการเกษตร ในเรื่องของการเข้าถึงแหล่งอาหารในป่า รวมถึงการล่าสัตว์ การหาของป่าเพื่อขาย และการจับสัตว์น้ำ

เกิดปัญหาสภาพแวดล้อมต่างๆ อาทิ ความแห้งแล้ง อากาศร้อน น้ำแล้งในหน้าร้อน น้ำท่วมในหน้าฝน ผลกระทบที่เลี่ยงไม่ได้นี้ เป็นผลกระทบที่มีต่อห้วยน้ำแม่ฮู้ แหล่งน้ำสำคัญ ที่ไหลลงสู่บริเวณบ้านแม่ฮู้ หมู่ ๕ ซึ่งเป็นพื้นที่สัมปทานป่า จนชาวบ้านต้องรวมตัวเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ในรูปของการจัดตั้ง "คณะกรรมการป่าบ้านแม่ฮู้" ขึ้นมาจัดการพื้นที่ป่า

จากความพยายามในการรวมกลุ่มของชาวบ้าน และการสนับสนุนจาก หน่วยงานภายนอก ที่เริ่มเห็นปัญหา ในการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการจัดการป่าในพื้นที่ ซึ่งมีประวัติการเริ่มต้นมาอย่างค่อนข้างยาวนานพอสมควร โดยในช่วงแรกเริ่มมีการตื่นตัวของชุมชน เมื่อ "ป่าไม้เริ่มหมด" โดยเริ่มจากเจ้าหน้าที่ของโครงการอาสาสมัครสงครามโลกครั้งที่ ๑ (อสล.) เริ่มเอาต้นไม้ คือ ไม้สัก โดยชาวบ้านเป็นผู้ปลูกในบริเวณนี้เรียกว่า "ป่าทดแทน" นำมาสู่การตื่นตัวของชุมชน ในเรื่องของการอนุรักษ์ป่า และต้องการเห็นป่ากลับมาสมบูรณ์อีกครั้ง จนนำมาสู่การรวมตัวเป็นกลุ่มคนขับเคลื่อนเรื่องป่าขึ้นในระยะแรก โดยมีแกนนำชาวบ้าน ชาวบ้านจึงเริ่มแบ่งเขตป่าออกเป็นเขตๆ ในแต่ละพื้นที่ เริ่มจากการแบ่งเขตเป็น "ป่าชุมชน" ก่อน และกันพื้นที่ส่วนนี้

เพื่อการดูแลรักษาให้สภาพป่าเริ่มกลับคืนมาเป็นป่าอีกครั้ง เกิดชุมชนกับการจัดกระบวนการอนุรักษ์ป่า ชาวบ้านได้จัดตั้งคณะกรรมการขึ้นมาดูแลรักษาป่าเอง โดยการใช้ของหมู่บ้านในการจัดการ เช่น การทำแนวกันไฟ การจัดทำป้ายรณรงค์ต่างๆ จัดเวรยามดูแล และเฝ้าระวังป่า อย่างไรก็ตาม ช่วงแรกๆ จะมีทหารของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ (ทหารเสือพระราชินี) เข้ามาให้การอบรมราษฎรอาสาพิทักษ์ป่า (รสทป.) จนเกิดความกระตือรือร้นจะช่วยกันดูแลรักษามากขึ้น จนกระทั่งหมู่บ้านได้รับรางวัลชนะเลิศประเภทป่าอนุรักษ์ของกรมป่าไม้ร่วมกับการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย ในปี พ.ศ.๒๕๔๒ จากจุดเริ่มต้นในความพยายามพลิกฟื้นผืนป่านี้เอง ทำให้เกิดแนวคิดในการพัฒนาให้เกิดเป็นรูปธรรมที่ยั่งยืน โดยได้รับการผลักดันจากแกนนำให้เข้าร่วมโครงการฯ ซึ่งเข้ามาต่อยอดงานจัดการป่าในตำบล และหนุนเสริมทุนตำบล

จากบริบทและความหลากหลายที่มีความแตกต่างกันในหลายๆ พื้นที่ ทั้งเรื่องสภาพพื้นที่ บุคลากร และประสบการณ์การทำงานด้านชุมชนของเจ้าหน้าที่ ทำให้กระบวนการในการขับเคลื่อนงาน วิถีพอเพียงเป็นแบบค่อยเป็นค่อยไป จากการหนุนเสริมของโครงการฯ จึงได้มีการจัดเวทีในระดับ

พื้นที่บ่อยครั้งเพื่อปรับแนวความคิด และสร้างการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อให้เกิดความกระจ่างในการกำหนดทิศทางการร่วมกัน การเรียนรู้ในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งการเตรียมความพร้อมของคณะกรรมการโครงการฯ ก็ได้มีการศึกษาฐานพื้นที่ที่ได้มีการดำเนินงานไว้อย่างเป็นรูปธรรมชัดเจนที่ตำบลแม่ทา จากนั้นก็กลับมาวิเคราะห์พื้นที่ของตนเองเพื่อที่จะได้นำสิ่งที่ได้เรียนรู้มาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทความเป็นจริงของพื้นที่ และสอดคล้องกับศักยภาพ ทุนเดิมที่มีในตำบล จึงได้

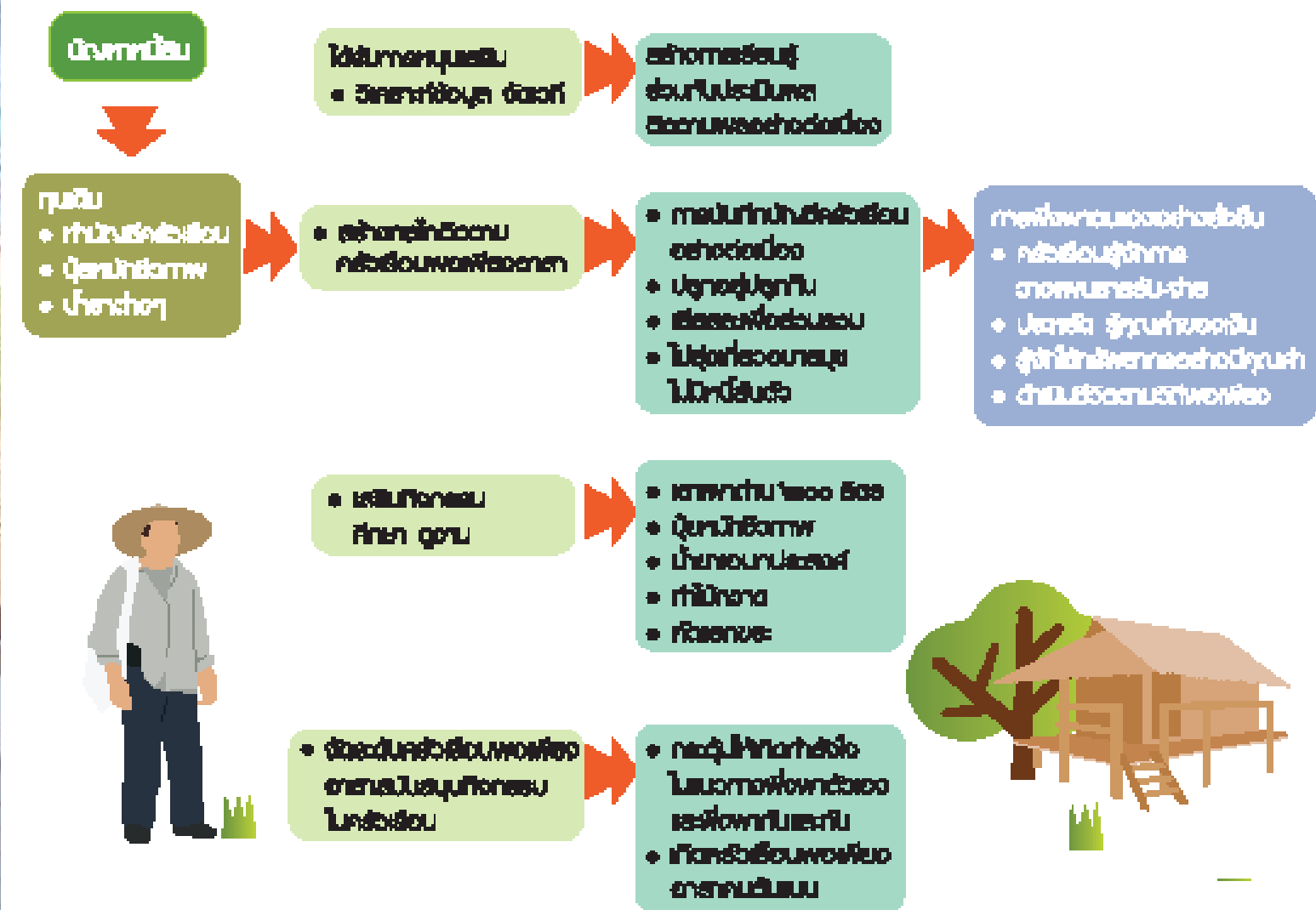
มีการจัดทำแผนเรื่องการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมขึ้น มีเป้าหมายที่จะจัดกระบวนการจัดการป่าอย่างเข้มข้น และยกระดับเครือข่ายคณะกรรมการจัดการป่าให้เกิดขึ้นในระดับตำบล มีการทำฝายกั้นน้ำ การทำแนวกันไฟ การบวชป่า หนูนงบประมาณในการสร้างศาลาประชุมคณะกรรมการอีกด้วย ให้ได้มีเวทีพูดคุยร่วมกันในระดับตำบล เพื่อให้เกิดแนวทางของแผนงานหรือกิจกรรม ทำให้สามารถพัฒนาจิตสำนึกในเรื่องการอนุรักษ์ ภูมิปัญญาคน การฟื้นฟู การปลูกป่า และใช้ทรัพยากรอย่างมีคุณค่า อันนำมาซึ่งความสามัคคีของคนในชุมชน ซึ่งถือว่าประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก

ครัวเรือนพอเพียงอาสา

จากสภาพหนี้สินที่เกิดขึ้นกับชาวบ้าน จึงทำให้เกิดทุนด้านบัญชีเท่าใดนักเนื่องจากขาดการติดตามผลอย่างต่อเนื่อง เมื่อได้เข้าร่วมกับโครงการฯ นอกจากจะเข้ามาต่อยอดในเรื่องการทำบัญชีครัวเรือนแล้ว ยังได้สร้างกระบวนการเรียนรู้ที่สำคัญคือ

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการรู้ตัวรู้ตน โดยมีการจัดเวทีเพื่อแลกเปลี่ยนพูดคุย มีการประเมินผลและติดตามอย่างต่อเนื่อง ทำให้ชาวบ้านเกิดการทบทวนเรื่องราวรับ-จ่าย และเกิดการปรับปรุงโดยความพยายามไม่สร้างหนี้ขึ้นมาใหม่ ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทั้งตนเอง ครอบครัว และระดับชุมชน

การสร้างกลไก การประเมิน และติดตามครัวเรือน โดยมีการบันทึกบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่องมีการปลูกอยู่ปลูกกินในครัวเรือน ทั้งยังปลูกฝังเรื่องความเสียสละเพื่อส่วนรวม เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน และการไม่ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุข ไม่มีหนี้สินล้นพ้นตัว ปัจจุบันจะเห็นได้ชัดเจนว่าครัวเรือนพอเพียงอสาามีบทบาทอย่างมากในการพัฒนาวิถีของครัวเรือนพอเพียงอสาให้มีความเข้มแข็งมากขึ้น และสามารถยกระดับตนเองขึ้นไปทำงานในฐานะคณะกรรมการโครงการฯ

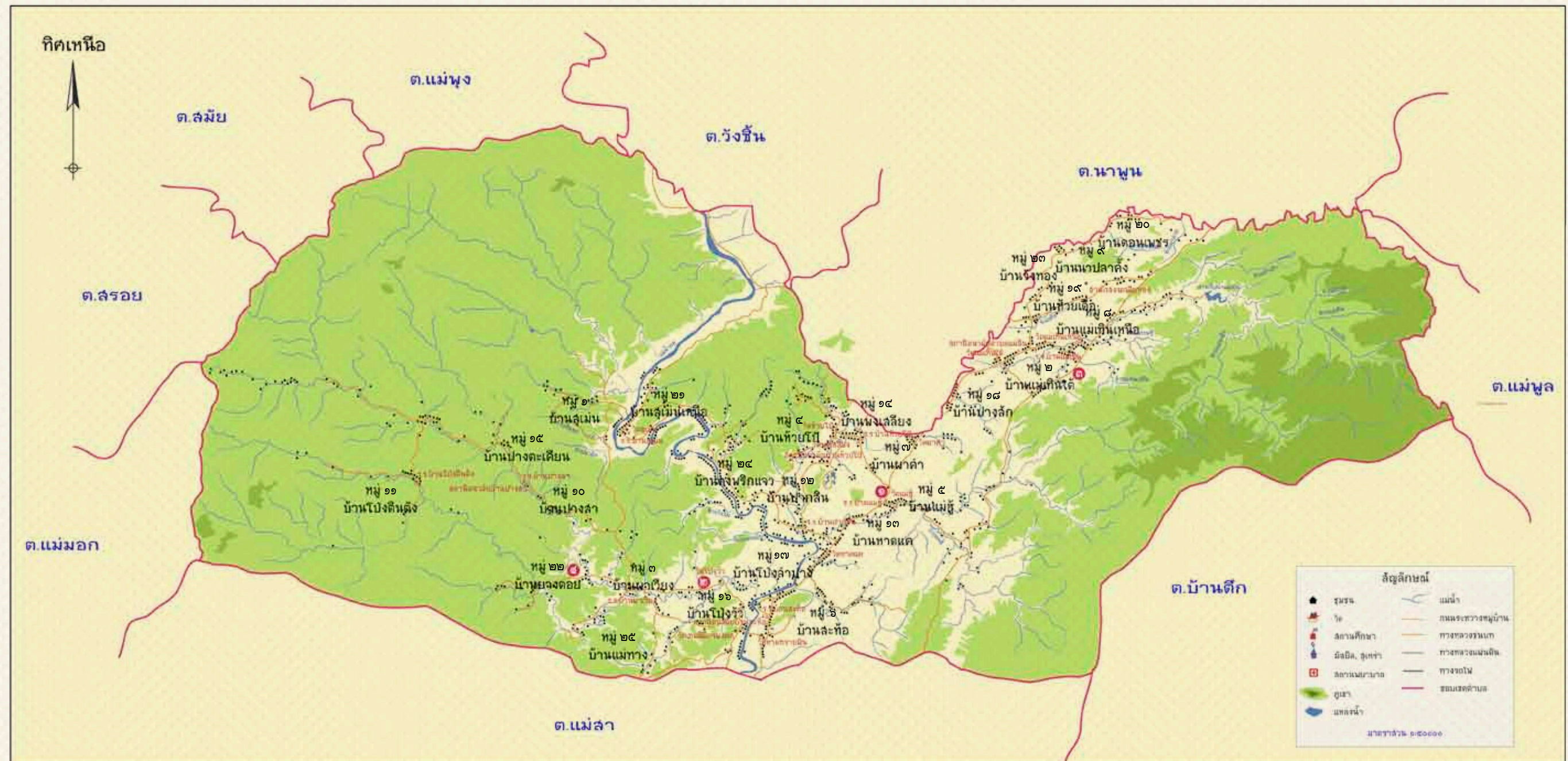
การหนุนเสริมกิจกรรมเพื่อก้าวสู่ความพอเพียง ด้วยการไปศึกษาดูงานพื้นที่ที่ได้มีการดำเนินงานไว้อย่างเป็นรูปธรรมชัดเจน เพื่อที่จะได้นำสิ่งที่ได้เรียนรู้มาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทความเป็นจริงของพื้นที่ เช่น การทำเตาเผาถ่าน ๒๐๐ ลิตร ปุ๋ยหมักชีวภาพ จากมูลสัตว์ เช่น หมู วัว ไก่ ส่งเสริมการปลูกอยู่ ปลูกกิน การทำน้ำยาอเนกประสงค์ต่างๆ เป็นต้นสามารถสร้างการเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง และช่วยเหลือพึ่งพาสังกันและกันของคนในชุมชนได้ในระดับหนึ่ง ในวิถีของการพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืนจากการวางแผนรายรับ-รายจ่าย การประหยัดรู้คุณค่าของเงินและการใช้ทรัพยากรอย่างมีคุณค่า

การจัดระดับครัวเรือนพอเพียงอสาและสนับสนุนกิจกรรมในครัวเรือน โดยได้หนุนเสริมให้เกิดการเรียนรู้ คือ ทั้งการเรียนรู้กันเองภายในระหว่างคณะกรรมการโครงการฯ ครัวเรือนพอเพียงอสา และคนต้นแบบ ส่วนอีกลักษณะหนึ่งคือ การเรียนรู้จากภายนอก ทั้งการไปศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างตำบลภายในโซนของตนเองในลักษณะเป็นเวทีสัญจรข้ามพื้นที่ ซึ่งได้ผลในเชิงของการกระตุ้นให้เกิดความอยาก ความฮึกเหิม และมีแรงบันดาลใจในการที่จะขยายปริมาณการปฏิบัติการในพื้นที่ของตนเอง และยังทำให้เกิดครัวเรือนพอเพียงอสา และคนต้นแบบอีกด้วย 💧

แผนที่ความรู้

รายชื่อแหล่งเรียนรู้ตำบลแม่สิน

จุดเรียนรู้

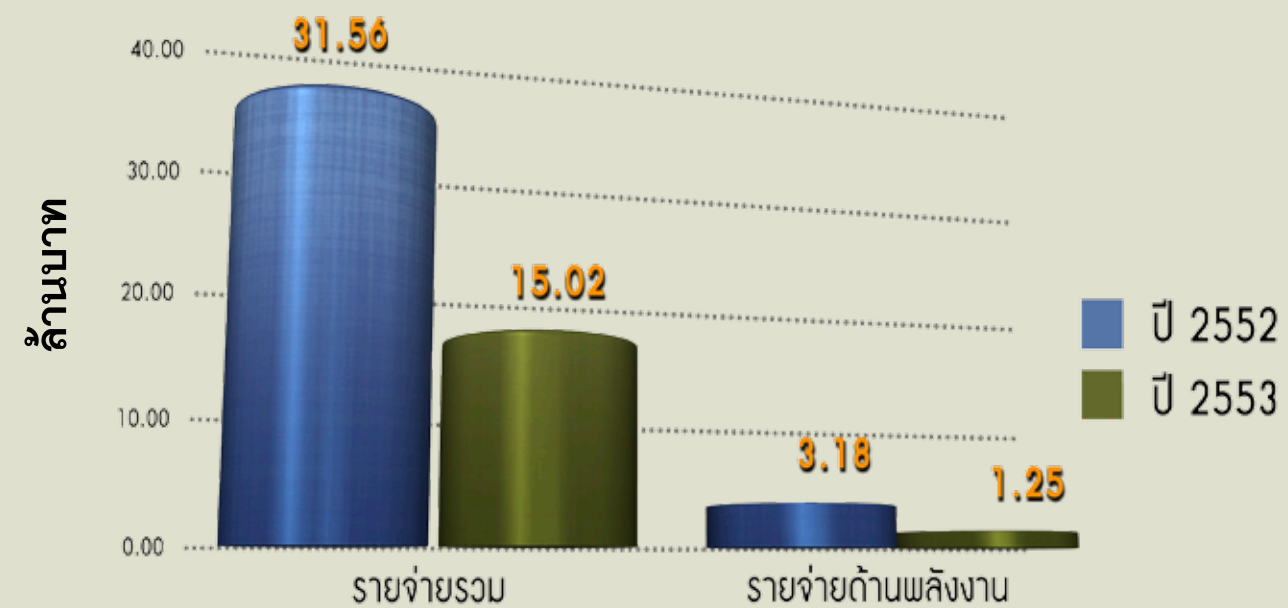
- ๑ จุดเรียนรู้การจัดการป่าชุมชน
- ๒ จุดเรียนรู้การทำเกษตรแบบผสมผสาน
- ๓ จุดเรียนรู้การทำบัญชีครัวเรือน
- ๔ ศูนย์สาธิตการพัฒนาและรณรงค์การใช้หญ้าแฝกด้านป่าไม้ที่ ๒ จ.สุโขทัย

■ ลดรายจ่าย = เพิ่มรายได้

จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเศรษฐกิจและพลังงาน ในภาพรวมของตำบลระหว่างปี ๒๕๕๒-๒๕๕๓ พบว่า รายจ่ายรวมปี ๒๕๕๓ ลดลง ๑๖.๕๔ ล้านบาท คิดเป็น ๕๒% จากปี ๒๕๕๒ และรายจ่ายพลังงาน ปี ๒๕๕๓ ลดลง ๑.๘๓ ล้านบาท คิดเป็น ๖๐% จากปี ๒๕๕๒ ดังแผนภูมิ

แผนภูมิ เปรียบเทียบข้อมูลรายจ่ายรวมและรายจ่ายด้านพลังงานระหว่างปี ๒๕๕๒-๒๕๕๓

ปริมาณการปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์ที่ลดลงจากการทำกิจกรรม
ตลอดระยะเวลาที่เข้าร่วมโครงการฯ

ตำบลแม่สินลดการปล่อยคาร์บอนไดออกไซด์ลงได้ ๕๒,๕๘๕ กิโลกรัม จากกิจกรรมปลูกต้นไม้
กักเก็บน้ำ คัดแยกขยะ และการทำปุ๋ยอินทรีย์

หน่วย : กิโลกรัม CO₂

กิจกรรม	ปริมาณ CO ₂ ที่ลดการปล่อยลง
ปลูกต้นไม้	37,978
คัดแยกขยะ	891
การทำปุ๋ยอินทรีย์	521
กักเก็บน้ำ	13,195
รวม	52,585

หมายเหตุ : เก็บข้อมูลจากกลุ่มครัวเรือนพอเพียงอาสาที่เข้าร่วมโครงการฯ

ภาคผนวก

รายชื่อคนต้นแบบ...บทสรุปความพอเพียง

พรรณิ ไยไม้ การทำบัญชีครัวเรือน

เนื่องจากประกอบอาชีพค้าขาย จากเดิมไม่เคยจัดทำบัญชีทำให้ไม่ทราบรายได้ และรายจ่ายจากการค้าขาย หลังจากได้เข้าร่วมโครงการฯ ได้มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างสม่ำเสมอทำให้ทราบถึงต้นทุนของสินค้าที่ขาย ทั้งรายรับและรายจ่าย อีกทั้งยังช่วยลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นลง ทำให้มีเงินใช้จ่ายและเหลือเก็บมากกว่าเดิม

ชีवाल สุทธิประพันธ์ การทำเกษตรแบบผสมผสาน

ใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในการดำรงชีวิต บวกกับทุนเดิมด้านการทำเกษตรและเครื่องมือเครื่องมือที่มียุ่จากการทำเกษตรเชิงเดี่ยวก็เริ่มปรับเปลี่ยนมาทำการเกษตรแบบผสมผสาน ปลูกทุกอย่างที่กินได้ ซึ่งจะลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนได้มาก

พูนทรัพย์ มาดี ปลูกอยู่ ปลูกกิน

"เกิดจากใจ" การปลูกอยู่ปลูกกิน การปลูกพืชผักสวนครัวเป็นวิถีในการใช้ชีวิตประจำวัน ต้องไม่มองถึงมูลค่าที่จะได้รับ แต่ได้คุณค่าจากการแบ่งปัน เกิดความเอื้ออาทรต่อกัน เกิดความสุขความสบายใจในสิ่งที่ทำ

รายชื่อครัวเรือนพอเพียงอาสา

๑. นางพรณี ไยไม้	๑๘. นางเสาร์เป็ง กล่ำจิ้น	๓๗. นางสาวสังเวียน คี๊บนา	๕๕. นายเสวก เกตุขา	๗๓. นางสมกิจ ทับเปียง
๒. นายยอ นุ่มติ	๒๐. นายรัก ชัดเจน	๓๘. นายวีรยุทธ เจริญเศรษฐพงศ์	๕๖. นางละมัย คำชู	๗๔. นางขวัญใจ ประเสริฐศิลป์
๓. นายประสิทธิ์ คุ้ยเรียน	๒๑. นางแพรวนาถ ธีัญญา	๓๙. นายวัน กันทะสุข	๕๗. นายสมเกียรติ อินพิชัย	๗๕. นายนิรุศ บุตรทอง
๔. นายณรงค์ เศชัย	๒๒. นายสุรารุช คงคอน	๔๐. นายเฉลิมชัย ยองทอง	๕๘. นายจรัส เต็มเขียว	๗๖. นางผอัญญา อ่อนเลิศ
๕. นางกาญจนา จันทรแก้ว	๒๓. นางมาลัย มาเป็ง	๔๑. นายทองเคลือบ น่วมบาง	๕๙. นางสุนันทา เครือวัน	๗๗. นายคำปัน ใจมิภักดิ์
๖. นางมาลี บุตรจันทร์	๒๔. นางอ้วน คงคอน	๔๒. นายประวัติ ยองทอง	๖๐. นายจิรศักดิ์ เต็มเขียว	๗๘. นางรักดา ทับเปียง
๗. นางแสงหล้า จันทรแก้ว	๒๕. นางลำควน คี๊บนา	๔๓. นายรังสรรค์ นันทัย	๖๑. นายสองเมือง แดงเฝ้า	๗๙. นางบุญเทียม คงเวทย์
๘. นางอุ้น อ่อนน้อม	๒๖. นางสม บัวนาค	๔๔. นายประสึบ นันทะ	๖๒. นายสีเลย วงค์แก้ว	๘๐. นางจรุง สุธธิประพันธ์
๙. นางสุพัตรา ขุนอินทร์	๒๗. นางบุญศรี นนทิ	๔๕. นางเรณู อินทร์ศิวิชัย	๖๓. นางเพ็ญ สุขแสน	๘๑. นายบุญเชิด สุธธิประพันธ์
๑๐. นายทัน ไยไม้	๒๘. นางสาวพูนทรัพย์ มาดี	๔๖. นางวิภาดา คำหล้า	๖๔. นางสมปอง โถปรัก	๘๒. นายเฉลียว น้อยอินทร์
๑๑. นายไพฑูรย์ กบิลพัสดุ์	๒๙. นายสมชาย สมวงศ์	๔๗. นางเฉลียว มาเฟื่อง	๖๕. นางเฉลา แก้วทะ	๘๓. นางละมุล วัฏุณ
๑๒. นายณัฐธีระภัทร จุกกันทา	๓๐. นางมาลี ยะมนต์	๔๘. นายมนัส สุขทรง	๖๖. นายเชียน บุญสุ	๘๔. นายสมควร นีมอนิล
๑๓. นายเสริฐุ คะแยแก้ว	๓๑. นางอุบล ลมสร้อย	๔๙. นายสมพงษ์ ปลาป็อก	๖๗. นายพรภพ บุรณะเบญศิริ	
๑๔. นายคำหมื่น กาฟุ่น	๓๒. นางโสด คี๊บนา	๕๐. นางสาวคิม ภู่ยางโตน	๖๘. นายสวัสดิ์ คำพวง	
๑๕. นายเสย แก้วนาง	๓๓. นางสาวนาค แสนแก้ว	๕๑. นางสาวมลพรรณ คาน่าน	๖๙. นายนพดล ท้องธาร	
๑๖. นายเพชร สารแห้ง	๓๔. นายเอกลักษณ์ ลังกาเปี้ย	๕๒. นางละมัย บัวกล้า	๗๐. นายทรงศักดิ์ นาгим	
๑๗. นายวิบูลย์ กาใจ	๓๕. นางเกษมณี ยะมนต์	๕๓. นางดาวเรือง มีบุญ	๗๑. นางโพธิ์ทอง ชุ่มใจรักษ์	
๑๘. นายพนม คนศรี	๓๖. นายสมหมาย ยะปาน	๕๔. นางเสี่ยม สังข์เงิน	๗๒. นายวัน ใจสี	

ทีมงานภาคสนาม ปตท.

เจ้าหน้าที่ประจำตำบล	นายวีรยุทธ เจริญเศรษฐพงศ์
เจ้าหน้าที่ประจำภาค	นายยศพัทธ์ บุญเรืองวิรัตน์
ที่ปรึกษาภาค	นายมงคล พนมมิตร

บริษัท ปตท. จำกัด (มหาชน)
๕๕๕ ถนนวิภาวดีรังสิต จตุจักร กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐
โทร. ๖๖(๐)-๒๕๓๗-๒๐๐๐
www.pttplc.com